

alltaf eins og hjú, aðkomumennirnir hús-
bændur.“

Ég segist eiga erfitt með að trúa því að
ekki hafi stundum myndast vinskapur og
trúnaðartraust milli manna, jafnvel þótt trú-
arbrögð og lífsviðhorf væru ólík.

„Í samskiptunum þessara Evrópumanna
og Ameríkana annars vegar og hins vegar
Tanger-búanna hafði hver sinna hagsmuna
að gæta,“ segir Choukri. „Vesturlandabúarnir
komu hingað til að finna fýsnum sínum
útrás, ná í stráka og eiturylf. Hér var allt
viðurværi ódýrt, matur og húsaleiga og það
sem þurfti til að fódra lesti sína. Og Marokkó-
mennirnir höfðu einnig hagsmunir af komu
þessara manna. Þeir fengu vinnu hjá þeim
og seldu þeim ýmislegt svo sem fíkniefni eða
líkama sinn. Þetta var grundvöllurinn undir
samskiptum þeirra. Mér dettur ekki í hug
að segja að ekki hafi stundum líka verið um
vináttu að ræða. Ég veit til dæmis mörg
dæmi þess að menn hafi gert vel við gamla
elshuga sína, þótt kulnað hafi kynlöngunin,
og leyst þá út að skilnaði með hárrí fjárupp-
hæð, húseign eða mánaðarlegum lífeyri.“

„Vesturlandabúinn í bókum ykkar rithöf-
undanna hér í Marokkó birtist gjarnan sem
einfelldingur, auðveld bráð, næstum eins og
bjáni,“ segir ég við Choukri. „Finnst ykkur
við svona miklir dómadags grasasnar?“

Nú hlær Choukri og kemur hrekkvíst blík
í augun á honum. Við erum sestir út undir
pergóluna, limpakíð sem skýlir okkur fyrir
sólinni. Svo segir hann: „Gleymdu því ekki
að hver Evrópubúi eða Ameríkani er einnig
snillingur í augum Marokkóbúanna. Hann veit
að aðkomumadurinn kann að lesa og skrifa,
getur leyst reikningsdæmi í huganum, kann
skil á vísindum og flókinni siðmenningu. En
svo hugsar Marokkóbúinn: Hins vegar þegar
kemur að þrettum, þá er ég honum fremri.
Þannig hugsar margur. Og athugaðu að það
er miklu skemmtilegra að leika á snilling en
aula.“

Staða bókmennta í Marokkó

Ég spyr Choukri hvernig það sé að vera
rithöfundur í Marokkó.

„Bókmenntir eru ung grein hér í landi.
Menn fóru ekki að skrifa skáldverk í Mar-
okkó fyrr en á sjöunda áratug þessarar ald-
ar. Við eigum enga „stóra“ höfunda, en
nokkrar góðar sögur. Sömualeiðis eru hér lík-
lega engin „stórskáld“ en við höfum eignast
nokkur frábær ljóð. Þess ber að gæta að við
urðum ekki sjálfstæð þjóð fyrr en 1956 og
ekki er hægt að gera allt á 40 árum. Við
getum því ekki borið okkur saman við bók-
menntaþjóðir eins og t.d. Egypta.“

„En hvernig lifur þér sjálfur sem rithöf-
undur í Marokkó?“ spyr ég. „Njóta rithöfundar
álíts? Færð þú góð viðbrögð við bókum þínum
frá þjóð þinni?“

„Það skiptist mjög í tvö horn, og fer eftir
hugarfari fólks,“ segir Choukri. „Ég er afar
vinsæll meðal stúdenta og annarra náms-
manna og einnig hjá menntafólki, ekki aðeins
hér í Tanger heldur almennt í Marokkó. En
ég er illa séður af heitruármönnum og þeim
sem fastheldnir eru á gamlar siðvenjur. Stund-
um hreyta þeir í mig ónotum. Þeir segja að
ég lifi eins og útlandingur í landi mínu, jafn-
vel að ég sé sekur um föðurlandssvik. Þeir
vilja ekki að ég skrifi um fátækt og eynd.
Þeir vilja ekki að útlandingar viti hvað fram
fer hér í landi. En ef frá eru talin óþægindin
af þessu lífi þarf ég alls ekki að kvarta. Hér
er sívaxandi fjöldi af upplýstu fólki sem tekur
bókum mínum vel. Til dæmis seldust yfir tutt-
ugu þúsund eintök á einu og hálfu ári af „Á
brauði einu saman“ þegar hún kom fyrst út.
Það er metsala á skáldsögu. Jafnvel Mahfouz
seldi ekki svo mörg eintök í Marokkó árið
eftir að hann fékk Nóbelsverðlaunin.“

„Mikill meirihluti upplýsts fólks í dag er
fæddur í fátækt,“ segir Choukri. „Læknar,
lögfræðingar, kennarar, embættismenn
o.s.frv. eru flestir af lágstéttarfólki komnir.
Þetta eru mínir bestu lesendur, því að þeir
þekkja af eigin reynd þær aðstæður sem ég
lýsi. Áður fyrr komu nær allir menntamenn
úr borgarastétt. Það hefur gerbreyst.“

Talið berst að heitruármönnum, „islamist-
um“, og m.a. áhrifum þeirra á útgáfu bóka
Choukris og annarra höfunda.

„Af einu saman brauði“ kom út á ensku
í London 1973 og því næst á frönsku nokkru
síðar. Hún kom út á arabísku bæði í Líbanon
og Egyptalandi löngu áður en hún var gefin
út hér í Marokkó. Þetta var vegna andspyrnu
heitruármanna sem yfirvöld hér tóku tals-
vert tillit til á tímabili af ötta við að þessi
hreyfing yrði af fjöldahreyfingu blindra of-
stækis- og ofbeldismanna eins og í svo mörg-
um öðrum löndum múslíma. „Braúðið“ kom
því ekki út hér fyrr en 1983 og þótt bókina
sé löngu uppseld hefur hún ekki verið endur-
prentuð vegna þrýstings frá þessum steinald-
armönnum. Í þeim löndum, þar sem hvað

mest trúarofstæki ríkir, er bókina yfirleitt
bönnuð eða ófáanleg. Í Alsír er hún t.d. seld
á sama hátt og smygjavarnir.“

Ég spyr Choukri hvort hann sé yfirvöldum
ekki reiður fyrir að koma í veg fyrir endurút-
gáfu á „Braúðinu“.

„Nei, því að þessu er alls ekki stefnt gegn
mér, heldur er bara verið að láta undan þess-
um fáfróðu leiðindakauðum, sem eru í raun-
inni ekkert annað en hryðjuverkamenn,“ segir
Choukri. „Ef stjórnsýslir Marokkó væru mér
fjandsamleg, tækju þau af mér vegabréfið,
en það hefur engum dottið í hug að gera.
Ég fer oft í ferðalög til útlanda, til fyrirlestra-
halds, á rithöfundaping eða vegna útgáfu
bóka minna í hinum ýmsu löndum.“

Á leiðinni til fundar við Choukri, hafði ég
komið við í bókabúð og keypt að gamni mínu
eina bóka hans á arabísku vegna þess hvað
bókin var falleg og að kápan er prýdd ljóm-
andi góðri teikningu af höfundinum. En verð
bókarinnar var aðeins 20 dirham, þ.e.a.s. 160
íslenskar krónur. Ég hef orð á því við Cho-
ukri að mér þyki þetta ískýggilega lágt verð
og sé uggandi um hag kollega minna í landi
þar sem bækur séu svo ódýrar.

Choukri hlær og segir: „Þessi bók, „Zoco
chico“, er svona ódýr vegna þess að ég gaf
hana út sjálfur. Ég vil að sem flestir hafi efni
á að eignast hana og lesa. Ef ég hefði eftir-
látið útgefanda að sjá um þetta, hefði bókina
kostað a.m.k. 50 dirhama.“

Fiskur og hugsjónir

Nú kem ég með tilvitnun í smásögu Cho-
ukris, *Ílskó spámannsins*, þar sem söguhetjan
segir um ungá vændiskonu: „Það sem mér
fellur svo vel í fari hennar er að hún trúir
enn að það ætti að breyta heiminum.“ Ég
spyr Choukri hvort honum þyki enn taka því
að reyna að breyta heiminum.

„Hugsjónirnar, já,“ segir Choukri alvarleg-
ur á svip. „Að breyta heiminum er hlutverk
stjórnmálamanna og hagfræðinga. Bók-
menntir geta haft áhrif, en það að breyta
heiminum með bókmenntum er afskaplega
seinlegt. Stöku sinnum eru þó gerðar ein-
hverjar breytingar í þjóðfélaginu sem beinlín-
is má rekja til bóka. Ég skal nefna eitt dæmi.
Dostojevskí eyddi átta árum í Síberíu í fang-
elsi og útleigð. Hann skrifaði bókina „Hús
hinna dauðu“, og þegar keisarin las hana
varð honum svo mikið um lýsingarnar á pynd-
ingum og hrottaskap að meðferð fanga varð
önnur og betri eftir það. En því miður eru
þess fá dæmi að bók hafi svona bein áhrif
til bóta.“

Nú bera þjónar fram matinn. Rithöfundur-
inn Hassouna Moshbahi frá Túnis hefur bæst
í hópinn og við hyggjum gott til glóðarinnar
þegar við finnum unaðslegan ilminn af „Dór-
öðu að hætti Múhammeds Choukri“.

Af gömlum og göðum sið spyr ég þó Cho-
ukri hvort hann vilji ekki segja eitthvað að
lokum.

„Jú, það er dálítið persónulegt sem mér
liggur á hjarta,“ segir Choukri. „Ég er lík-
lega einsdæmi í bókmenntaheiminum vegna
þess að ég var ólæs fram á þrítugsaldur. Það
er því oft litið á mig sem furðufyrirbæri.
Þegar ég kem á ráðstefnu, t.d. í Þýskalandi
eða Frakklandi, mæna allir á mig og mæla
mig út. Ég finn að það er verið að spekulera
„Já, þarna er *analfabetinn*, ólæsi rithöfundur-
inn.“ Mér sárnar þetta. Mér lifur eins og
vansköpuðum sýningargrip í sirkus. Ég vil
þetta ekki. Ég vil annað hvort vera metinn
fyrir framlag mitt til bókmenntanna eða þá
að menn láti mig bara í friði.“

Choukri hlær en ég finn að honum er fúl-
asta alvara. „Ég hef þrisvar haldið fyrirlestra
í Þýskalandi á undanförunum tveim árum,“
heldur hann áfram og nuddar á sér arnarnef-
ið. „Það hefur verið fullt út úr dyrum þótt
fólk hafi þurft að greiða aðgangseyri til að
hlusta á mig. Það hafa verið lagðar fyrir
mig margar ágætis og gáfulegar spurning-
ar. En ég finn samt alltaf að fólk litur á mig
sem ómenntaðan mann, þótt það kunni að
viðurkenna að ég hafi eitthvað merkilegt
wfram að færa. Ég var samt að reikna það
saman um daginn að ég muni líklega vera
búinn að lesa um fjögur þúsund bækur á
þessum rösku fjörutíu árum sem liðin eru
síðan ég lærði að lesa og skrifa. Ég les 40-50
blaðsíður á hverjum degi og stundum meira.
Ég veit ekki hvort ég er góður rithöfundur
en ég veit með vissu að ég er góður lesandi.
Og nú skulum við hætta þessu hjali og taka
til matar okkar, strákar.“

Helstu verk Mohammeds Choukri: (Í sviga eru fyrsti
útgáfustaður og ár).

Á brauði einu saman, sjálfsvísöguleg skáldsaga
(1973 London), (Reykjavík 1983, þýðandi: Halldór Björn
Runólfsson. Jean Genet í Tanger, Ecco Press (New
York 1973). Tennessee Williams í Tanger, Cadmus (Santa
Barbara 1974). Trylltur í rósi, smásögur (Beirut 1979).
Tjaldid, smásögur (Casablanca 1985). Zoco chico, skáld-
saga (Tanger 1985). Hamingjan, leikrit (Tanger 1985).
Á glapstígum, frh. af Braúðinu, (Tanger 1993). Paul
Bowles og útleigðin í Tanger, (Tanger 1997).

ILSKÓR SPÁ- MANNINS

SMÁSAGA EFTIR

MOHAMMED CHOUKRI

Þýðinguna gerði Örnólfur Árnason eftir enskum texta Paul Bowles.

M EIRI skemmtun og
meiri draumóra.
Meiri peninga og
meira af tækifærum
til að næla í þá. Ég
var orðinn leiður á
að skemmta mér en
samt hafði ég ekki
fengið nægju mína. Fatin gekk í áttina til
mín, hvít eins og snjó í blóðrauðu ljósinu
á barnum. Hún tók eina minnisbókina mína,
leit í hana og glötti.

Hún tautaði eitthvað óskiljanlegt, fór síð-
an aftur burt og hvarf á milli þeirra sem
voru að sparka út í loftið. Klukkan var þrjú
að nóttu og ég var þreyttur og taugatrektur.
Om Kalsoum var að syngja: „Svefn lengi-
ir aldrei lifði, né styttest líf þitt við langa bið.“

Svartur maður birtist. Hvítt á svörtu.
Hann tók eina kompuna mína og hóf að
lesa upphátt: „Fullkomið frelsi á sér sorg-
lega hlíð.“ Hann lagði hana frá sér. „Um
hvað fjallar bókina?“ spurði hann.

„Hún fjallar um mann sem skilur ekki
þennan heim,“ sagði ég. „Hann særir sjálfan
sig og alla sem nærri honum koma.“

Hann kinkaði kolli, lyfti glasinu og drakk.
Að því loknu sagði hann: „Þú ert brjálaður.“

Ég horfði á Fatin skrifa í minnisbók. Á
meðan reykti ég, drakk og hugsaði um þetta
með ilskóna. Ljósin slokkuðu. Kvenfólk
veinaði. Þegar ljós kviknaði aftur heyrðust
bæði menn og konur tuldra eitthvað. Ég
keypti annan drykk handa Khemou. Hún
gaf mér koss sem skildi eftir sætt bragð í
munnum á mér. Brún tunga hennar kitl-
aði mig. Hún var að borða súkkulaði, og
hlátur hennar var rauður í ljósinu frá barn-
um. Khemou gekk burt og Fatin kom til
mín. Hún rétti mér blátt pappírsglas. Á það
hafði hún skrifað: „Rachid, hvað veist þú
um ástina? Þú eyðir meiri tíma í ástarskrif
en ástarleiki. Sá sem aldrei hefur rannsakað
ást, nýtur hennar betur en sá sem veit allt
um hana. Ást er ekki vísindagrein. Ást er
tilfinning, tilfinning, tilfinning.“

Miriam Makeba hóf að syngja *Malasíu*.
Hún hefur hvíta rödd. Ég tók til við að skrifa
á sama bláa miðann: *Fatin, þú ert rauða
rekkjan mín, og ég er svarta væðarvöðin
þín. Ég er farinn að sjá þetta þannig.*

Ég svipaðist um eftir Fatin. Munnurinn
var svöðusár á andliti hennar og útlandur
sjómaður var að sleikja það. Hún hafði
hægri handlegginn utan um hann og hellti
úr glasinu sínu á gólfið með vinstri hend-
inni. Khemou kom og bauð mér varinnar
eins og kirsuber. Ég keypti annan drykk
handu henni. Ég var svo ánægður með áhrif-
in af kossi hennar að ég fór einu sinni enn
að hugsa um að selja skóna. Hvað átti ég
að setja upp hátt verð fyrir þá? Englending-
urinn var ekkert of góður til að borga mill-
jón franka* ef hann vildi eignast ílskó spá-
mannsins. Hann hlaut hvort sem er að vera
bjáni, annars hefði hann ekki látið blekkjast
af svona sögu. En hvernig gat ég vitað
nákvæmlega hversu heimskur hann væri?
Það var hann sem fyrst vakti máls á þessu,
með sögunni um svarta markaðinn.

Fatin birtist, svört, ljós og hvít. Ég rétti
henni bláan pappírsmíða. Hún leit á mig og
brosti. Ég hugsaði með mér að stelpur eins
og hún væru bara til vandræða. Litli munn-
urinn á henni leit nú út eins og sár sem
hafði gróið. Mér varð hugsað til indverska
skáldsins Mirzah Asad Allah Ghalef:

Þeim sem þorsti kvelur

er ég þurr vör.

Hún sækist eftir þeirri tegund ástar sem
gerir hana óhamingjusama. Það sem mér
geðjast við hana er að hún trúir enn að það
ætti að breyta heiminum.

Khemou og Latifa tóku að æpa hvor á
aðra eins og tveir kettir í áflogum, meðan

Miriam Makeba hélt áfram að syngja hvítu
röddu. Khemou reif í svart hárið á Latifu,
sló hana niður og sparkaði í andlitið á henni.
Latifa æpti og það blæddi úr nefinu á henni.
Litirnir spunust allir saman í kollinum á
mér. Fatin skildi bláa miðann eftir hjá mér
og hljóp til að skilja hinar tvær. Ég las áfram:
*Þú hefur rétt fyrir þér. Ég ber fyrir þá hold
mitt, en ég finn ekki fyrir því þegar þeir eta
mig.*

Vigon syngur með hvítu rödd: „Fyrir utan
gluggann.“ Vigon syngur, og ég hugsu um
mönndlutré í blóma, og um snjó, sem ég dái.

Khemou og Latifa komu út af snyrtung-
unni. Þær höfðu sæst líkt og tvær smátelp-
ur. Svo fóru þær að hlæja og dansa eins
og ekkert hefði í skorist. Ég sat þarna og
reykti meðan ég réðist í huganum á hvern
mann á barnum sem ég kunni ekki við
smettið á. Einn fékk spark, annar löðrung
og þessi þarna fyrir handan fékk kjaft-
högg. Ég komst í betra skap af því að horfa
á sjálfan mig fara með þá að vild minni.

Á morgun sel ég skóna. Fatin fór fram-
hjá aftur og ég spurði hana hvers vegna
Khemou og Latifa hefðu verið að rifast. Hún
sagði að það væri vegna þess að Khemou
hefði sagt manningnum, sem Latifa var að
drekkja með, að hún væri með berkla.

„Er það satt?“ spurði ég hana.

„Já,“ sagði hún. „En hún segir að það
sé búið að lækna hana.“

Englendingurinn og ég vorum heima hjá
mér að borða *couscous*. Hann leit á mig og
sagði: „Þetta er besta *couscous* sem ég hef
nokkru sinni bragðað.“

Öðru hverju skimaði hann út í hornið þar
sem amma mín sat og laut höfði. Ég sagði
honum að þetta *couscous* hefði komið frá
Mekka. „Frænka mín sendir vænan slatta í
hverjum mánuði.“

Hann horfði undrandi á mig. „Það er al-
veg frábært.“

Til þess að hann áttaði sig betur, bætti
ég við: „Allt hér í húsinu er frá Mekka. Við
fáum meira að segja reykelstið sent mánaðar-
lega.“

Við lukum við *couscousið* og byrjuðum á
öðrum rétti, ofnbökuðu kjöti með rúsinum
og sterku kryddi. „Þetta heitir *mrozeya*,“
sagði ég við hann.

Hann tuldraði eitthvað og sagði svo:
„Mikið er þetta gott.“ Amma mín laut enn
höfði. Ég sá að Englendingurinn horfði á
hana sitjandi þarna í hvíta kufinum sínum.
Reykelsið og þögnin í herberginu gerðu
hana enn tilkomumeiri sjón. Hún lék hlut-
verk sitt vel. Litla, síðláta þjónustustúlkan
okkar bar fram tei í silfurkatli. Hún var einn-
ig klædd drifhvítum kufli, og haldi líka and-
lit sitt. Hendur hennar voru málaðar með
henna-lit í margbrotnu mynstri, og svart
hár hennar gljádi yfir gríðarstórum eyrna-
lokkunum. Hún gerði engin mistök. Hún
heilsaði Englendingnum án þess að brosa,
eins og ég hafði brýnt fyrir henni að gera.
Það fór henni vel að vera þungbúin á svip.
Ég hafði aldrei séð hana svona fallaga.

Mintuteið með ambri í virtist falla Eng-
lendingnum vel í geð. „Þykir þér teið gott?“
spurði ég hann.

„Já, það er afar gott!“

Það ríkti þögn stundarkorn. Ég hugsaði
með mér: Nú er kominn tími til að nudda
lampa Aladdíns. Ég reis á fætur, gekk til
ömmu og hvíslaði í eyra hennar. Ég sagði
engin orð, gaf bara frá mér hljóð. Hún kink-
aði kolli hægt, án þess að líta upp. Þá lyfti
ég hvíta púðanum og tók upp gullbryddaða,
græna silkslöríð sem haldi þá.

Englendingurinn virti fyrir sér ilskóna
sem orðnir voru litlausir af elli. Hann rétti
hægt fram höndina til að snerta leðrið. Síð-
an leit hann á mig og skynjaði að ég vildi
ekki að hann kæmi við þá.

Morgunblaðið/Kristinn

Ég opnaði pokann og hann snerti skóna sem snöggvást. Síðan tók hann við pokanum af mér og ég við pakkann af honum. Hann benti á kyrrstæða bifreið og sagði: „Þetta er bíllinn sem á að aka mér út á flugvöll.“

Ég hugsaði: Og í kvöld verð ég á Bar Messalínu.

„Guð minn góður! Þeir eru dásamlegir!“

Ég haldi skóna aftur, en stóð kyrr um hríð til að leyfa honum að skoða þá gegnum græna silkislæðuna. Ég sneri mér hægt og gætilega við og lét púðann aftur á sinn stað eins og ég væri að leggja umbúðir við sár. Hann leit á mig og starði síðan lengi í áttina að skónum. Þá áttaði hann sig á að nú væri kominn tími til að fara, og stóð upp.

Við sátum á Café Central. Í þriðja sinn síðan við fórum heiman frá mér sagði hann: „Er það þá ómögulegt?“

„Það er afskaplega erfitt,“ sagði ég. „Ég veit ekki hvernig ég ætti að fara að því. Það var nógu erfitt að fá hana til að leyfa þér að líta á þá. Þú getur verið viss um að þú ert eini kristni maðurinn sem nokkru sinni hefur séð skóna. Og það mun enginn annar fá það heldur.“

„Ég skil það,“ sagði hann. „En kannski getum við komist að samkomulagi.“

„Ég skil það líka. En hvað get ég gert? Þessir skór eru líf og yndi ömmu minnar. Ef hún kæmist að því að þeir væru horfnir, myndi hún missa vitið eða fá hjartaslag. Mér þykir mjög vænt um hana, eins og gefur að skilja, og ég virði það hvað henni er annt um þessa skó.“

„Ég gef þér tíma til að hugsa málið,“ sagði hann. „En reyndu að telja henni hughrarf.“

„Já. En þegar þú hugleiðir hvað það var erfitt að fá hana til að leyfa þér að líta á þá, geturðu ímyndað þér að það verður margfalt erfiðara að telja henni hughrarf.“

„Gerðu þitt besta,“ sagði hann.

Ég sagðist mundu gera það en byggist við að það kæmi ekki til greina. Síðan sagði ég: „Heyrðu. Mér kemur ráð í hug. En aðeins með einu skilyrði.“

„Hvað er það?“

„Ég hikaði andartak.“

„Segðu mér það. Kannski getum við fundið leið.“

„Þú yrðir að yfirgefa Tanger um leið og þú fengir skóna í hendurnar.“

„Það væri allt í lagi,“ sagði hann, skilningsríkur. „Það er þýðingamynd.“

„Og ég yrði að koma mér burt frá Tanger sjálfur og finna mér annan dvalarstað. Ég gæti ekki komið til baka meðan amma mín væri enn á lífi.“

„Nei.“

„Ég gæti ekki verið hér áfram eftir að þeir væru horfnir.“

„Ég skil það vel.“

„Það eru þessir skór sem halda í henni lífinu, má segja.“

„Já, já. Hvað viltu fá mikið fyrir þá?“

Ég leit á hann og rödd mín sagði: „Milljón franka.“

„Ó! Nei!“ hrópaði hann. „Það er mjög hátt verð.“

„En þú færð dálítið sem er einstaklega fágætt. Ekkert safn á neitt í líkingu við þá. Og ég mun íðrast gerða minna það sem eftir er ævinnar.“

„Ég veit. Ég veit. En þetta er mikið fé. Ég skal borga þér hálfa milljón. Ég get ekki borgað þér meira en það.“

„Þú yrðir að borga meira en það,“ sagði ég við hann.

„Nei, ég get það ekki. Ég á það ekki til.“

„Þú lætur mig fá heimilisfang þitt og ég skrifa þér þaðan sem ég sest að, og þú getur sent mér afganginn seinna.“

Við horfðum hvor á annan nokkrar sekúndur. Ég hugsaði með sjálfum mér: Svona nú, segðu það, hr. Stewart.

„Gott og vel,“ sagði hann loksins.

Stórkostlegt, hr. Stewart, hugsaði ég.

„Hvar eigum við að hittast á morgun?“ spurði ég hann.

Hann hugsaði sig um augnablik og sagði svo: „Ég skal bíða eftir þér í anddyrinu á Hótel Minzah.“

„Nei,“ sagði ég. „Fyrir utan hótelið, úti á götu. Og þú verður að hafa farmiðann þinn meðferðis, svo að þú getir farið um leið og þú hefur fengið ilskóna í hendurnar.“

„Auðvitað.“

„Klukkan hvað verður það?“

Meðan ég hikaði hugsaði ég: Svona nú, hr. Stewart, gerðu upp hug þinn.

„Klukkan þrjú.“

Ég stóð á fætur, tók í höndina á honum og sagði: „Haltu þessu fyrir sjálfan þig.“

„Ég segi ekki orð.“

„Ekki aðeins amma mín mun verða bálreið, heldur allir sem vita að hún á þessa skó.“

Ég gekk burt. Ég leit um öxl andartaki síðar og sá hann yfirgefa kaffihúsið.

Hann beið eftir mér fyrir framan hótelið. Mér sýndist hann taugaspenntur og hann starði stórum augum á pokann sem ég hafði meðferðis. Ég sá að hann var með pakka í hendinni. Hálft milljón, hugsaði ég. Meiri skemmtun, meiri tími til að finna upp á öðrum ámóta brögðum seinna. Litirnir á barnum.

Ég benti honum að fylgja mér og nam ekki staðar fyrr en við vorum komnir drjúgan spöl frá anddyri hótelsins. Við stóðum augliti til auglitis og tókumst í hendur. Hann horfði á pokann minn og ég leit á pakkann sem hann hafði í hendinni.

Ég opnaði pokann og hann snerti skóna sem snöggvást. Síðan tók hann við pokanum af mér og ég við pakkann af honum. Hann benti á kyrrstæða bifreið og sagði: „Þetta er bíllinn sem á að aka mér út á flugvöll.“

Ég hugsaði: Og í kvöld verð ég á Bar Messalínu.

Ég settist í sama hornið og venjulega. Ég reykti, drakk og keypti kossa án þess að þrefa um verð. Ég er orðinn leiður á að skemmta mér. Leiður, en þó ekki búinn að fá nægju mína. Ein kona er ekki nóg.

„Khemou er á spítalanum,“ sagði Fatin mér. „Og Latifa er á lögreglustöðinni. Hún var full og lamdi Khemou í hausinn með flösku.“

Ég spurði Fatin hverjar stelpurnar tvær væru sem sátu í horninu gegnt mér. Hún sagði að þær væru báðar frá Dar el Beida. Hún tók upp eina minnisbókina mína og arkaði á brott með hana. Ég veifaði til þeirrar yngri. Hún spjallaði stundarkorn við vinkonu sína. Ég reykti og drakk og beið eftir fyrsta kossi stúlku sem ég hafði aldrei áður snert.

Hún stóð upp og kom yfir til mín. Ég sá að það slakaði á spennunni í litla andlitinu. Munnurinn á henni var eins og jarðarber. Hún byrjaði að dreypa á drykknum sem ég keypti handa henni. Varir hennar glitruðu. Munnurinn á henni opnaðist uppi í mér. Jarðarber gegnvott af gini og toníki. Eva að eta kirsuber. Adam nálgast hana, en hún setur síðasta berðið upp í sig áður en hann getur náð til hennar. Þá nær hann síðasta berin milli vara hennar. Kirsuberið kenndi Evu að kyssa. Adam þekkir nöfn á öllum fyrirbærum, en Eva þurfti að kenna honum að kyssa.

Tveir menn voru farnir að fljúgast á út af einni stúlkunni. Sá lágvaxnari missti fótanna. Hinn sparkaði í hann þar til einhver togaði hann aftur á bak.

Fatin lagði bláan miða fyrir framan mig. Ég var að drekka, reykja og eta kirsuber úr nýja munninum smáa. Ég las það sem skrifað var á bláa miðann: *Ég er ekki sama manneskjan og ég var í gær. Ég veit það en get ekki sagt það skýrt. Þú verður að reyna að skilja mig.*

Nýja andlitið otaði fram tómu glasi sínu. Barþjónninn var upptekinn við að rissa ferhyrninga á litlið, hvítt blað. „Gefðu henni annan drykk,“ sagði ég við hann. Vinkonan, sem setið hafði með henni, kom nú til okkar. „Gefðu henni líka í glas,“ sagði ég.

Ég hugsaði með mér: Meiri kirsuber og mannakjöt. Meiri klækjabrögð og meiri peninga. Ég fór að skrifa á bláa miðann hennar Fatin: *Ég má alls ekki reyna að skilja þig.*

ÞJÓDMÁLA-PANKAR

UM MANN-DRÁP OG MORÐ

ÉKKI þarf að fara í grafgötur um að lát Díönu prinsessu verður talin frétt ársins. Að auki má telja þetta dauðsfall eitt það áhrifamesta frá því Kennedy féll frá ef a.m.k. morð John Lennons er undanskilið. Athyglisvert er að fylgjast með viðbrögðum fjölmiðla í þessu máli. Þeir fordæma hlut fjölmiðla í því. Þá heyrir margt annað forvitnilegt sem segir nokkuð til um gerviveröldina sem fjölmiðlar búa til utan um uppáhöld sín. Margir fjölmiðlar gangast upp í hreinlyndi sínu og hundelta uppi embættismenn og framámenn sem þeir vilja meina að hafi ekki hreinan skjöld, geti ekki verið hlutlausir eða eitthvað annað sem þeim dettur í hug. Stundum snúast þessi mál upp í hreinar nornaveiðar svo sem mál leikskólastjóra í Hafnarfirði er að verða.

Eitt helsta ádeiluefni þeirra fjölmiðla sem þar fara fremst er hvort viðkomandi embættismaður sé að fjalla um eigin sök eða eigi hagsmuna að gæta. Þetta fer vel í fjölmiðlaneytendur og lítur illa út fyrir fórnarlambið. Það verður því fróðlegt að fylgjast með því hvernig fjallað verður um hlut fjölmiðla í tengslum við andlát Díönu og þeirra sem létust með henni og hvort fjölmiðlar nái þar að aðskilja hagsmuni og tengsl sín við málið. Kannski verður alvarlegasta lexían sú að ekki eigi að ögra fólk og ekki eigi að aka undir áhrifum áfengis. Aðeins tíminn leiðir það í ljós og kannski verður málið allveg gleymt þegar þessi pistill birtist. Eitt það merkilegasta sem ég hjó eftir að kvöldi 31. ágúst voru ummæli þess efnis að Dána hefði kallað eftir umfjöllun fjölmiðla og því væri ekki við þá að sakast í þessu máli. Þeir eru fjölmargir sem leita eftir stuðningi fjölmiðla. Besta dæmið er líklega íþróttahreyfingin sem liggur á blaðamönnum til að fá þá á vettvang þegar mót eru haldin, ekki síst í hinum minna merklegu íþróttagreinum þar sem ekki er verið að höndla knetti. Hins vegar dettur forystumönnum þeirrar hreyfingar ekki í hug að þeir verði eltir upp að svefnherbergisdýrum.

Það var fróðlegt að heyra Damon Albarn kvarta yfir því í útvarpsviðtali að honum leiddist að vera nýttur sem auglýsing fyrir landið því íslenskir fjölmiðlar fylgja honum hvert fótmál og vaka yfir hverju hans orði um land og þjóð. Þannig að ef sú tíð rynnir upp að erlendar stórstjórnur leituðu hingað til að finna sér frið þá er hætt við að fjölmiðlar yrðu að endurskoða starfsvettvang sinn svo þær hrektust ekki í burtu. Enda eru íslenskir fjölmiðlar orðnir ótrúlega kræfir í umfjöllun sinni um íslenska þotuliðið.

Sem sé, það verða fjölmiðlar sem fjalla um harðræði annarra fjölmiðla og munu halda þannig upp hneykslan almennings. En sáú menn í gegnum þetta með að Dána hefði kallað eftir athygli? Þýðir það að kona sem er í stuttum kjól eða öðrum eggjandi fatnaði kalli yfir sig nauðgun? Tæplega, enda sé ég ekki að forystumaður í íslenskri fjölmiðlun þurfi að réttlæta gerðir þeirra fjársjóðsleitarmanna sem elta fórnarlamb sitt á yfir eitt hundrað kílómetra hraða á götum stórborgar. Það er á flóttu með svipuðum hætti og dýr sem flýr hóp af hýenum. Það magnaðasta er að áður en Dána var jarðsett verða menn farnir að velta fyrir sér kvikmyndarétti og berjast um möguleikann á að fjalla um þessa mannúðarbaráttukonu í skripaleik kvikmyndaheimsins, þar sem aðalleikkonan má eiga von á svipuðum árásum.

MAGNÚS ÞORKELSSON